

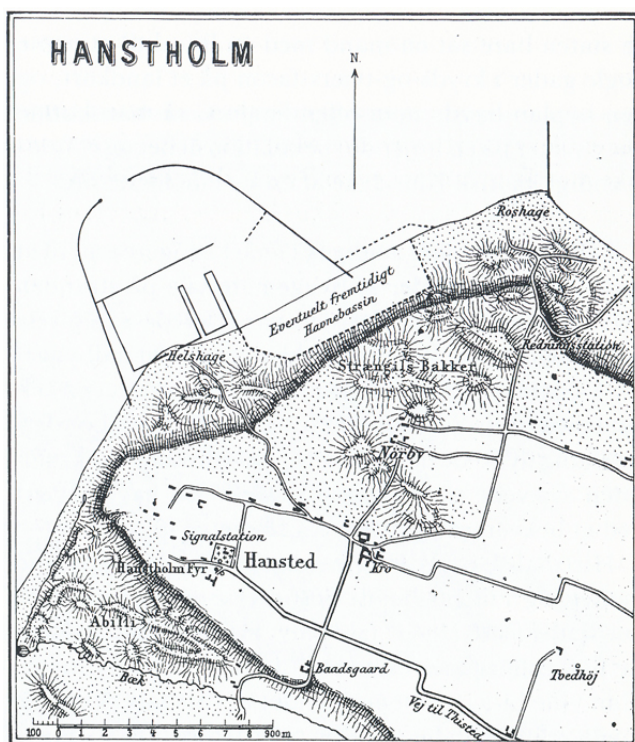
Havnen ved fyret

Hanstholm Havn under anlæggelse i 1960'erne. Verdens største selvkørende kran er trådt i karakter.

Hanstholm Havn i 1980'erne.

Havneplaceringen fra Fibigers 1916-

Havn(et) i kommission

En næsten endeløs række af store planer og bristede forhåbninger - dét er beretningen om Hanstholm Havn.

Den stigende handel med England og gode indtjeningsmuligheder for fiskeriet gav tanker om at anlægge havne på den jyske vestkyst luft under vingerne. I 1868 kom loven om Esbjerg Havn. Men allerede i 1863 havde man forsøgt at få anlagt en havn i Thy, da Agger-kanalen sandede til. Først i 1882 resulterede de lokale henvendelser i, at der blev nedsat en ministeriel kommission til at undersøge behovet for endnu en vestkysthavn. Men der var stor uenighed om placeringen. Der kunne ikke forelægges et anvendeligt forslag.

En ulykke i 1893 vendte billedet. Havet tog 49 af vestkystens fiskere under et uvejr. Og nu kunne selv den københavnske presse få øjnene op for nødvendigheden af en tilflugtshavn.

Frem til 1917 arbejdede ikke færre end fire lokale og ministerielle kommissioner med havnesagen. Der var stadig uenighed, men man kunne dog samles om at anlægge en mole i Vorupør. Det var altid noget. Fiskerne i Vorupør støttede oprindeligt planerne om et havneanlæg i Hanstholm, men uenigheden om, hvor havnen skulle placeres, førte ofte til, at man støttede de nære interesser. Og hvem kan egentlig fortænke Vorupør-fiskerne i, at de nu mente, havnen burde anlægges i ... Vorupør? Nu havde de jo allerede en læmole. Og da Kongen kom på besøg, lykkedes det fiskerne at få ham på deres side.

Det var først, da ingeniør Jørgen Fibiger blev leder af planlægningsarbejdet, at placeringen af en vestkysthavn blev bestemt til Hanstholm. I 1917 kom man så vidt, at Rigsdagen kunne tage stilling til et forslag om anlæg af havne i Hirtshals og Hanstholm.

Det var gode tider for fiskeriet under Første Verdenskrig - udenlandske fartøjer tjente store penge ved Nordsø-fiskeriet - og Rigsdagen havde tillid til havnens økonomiske betydning. Folketingsmedlem M. Mortensen erklærede: "Nordsøen eller, som vi Jyder plejer at sige, Vesterhavets

betænkning. Her er fremtiden for første gang indtegnet over datidens beskedne fiskersted.

(klik for for få et større billede)

Den fremtidige storhavn og by. Illustration til forfatteren Bertel Budtz-Müllers artikel i Dansk Familieblad i 1929. "Byen vokser allerede nu med indtil 100 huse om året, og havnen vil med tiden kunne blive Danmarks næststørste trafikhavn", fortæller thistedboen Budtz-Müller (1890-1943). Havnen vil få en dybde på over 12 meter og besejles af verdens største skibe på dette tidspunkt. "Et stort fremtidsperspektiv åbner sig med denne havn", tilføjer den forudseende Budtz-Müller, der ved siden af sit forfatterskab interesserede sig for teater. I 1924 startede han således Arbejdernes Teater i København. Det var i øvrigt ham, der tog initiativet til Thyboforeningen, der helt frem til i dag har været et vigtigt forbindelsesled mellem hjemstavn og Københavns "indvandrede" thyboer.

Presse og politikere blev inviteret til Hanstholm - og til en omgang torsk m.m. på Hotel Royal (bygningen bagest i billedet) i Thisted. Det var ikke uden virkning - skulle det vise sig.

uendelige, jeg kan næsten sige uudtømmelige Fiskerigdomme, er hidtil kun i ringe Grad kommet vor Fiskeristand og Vort Land til Gode". Hans folketingskollega, J. Vanggaard, så andre perspektiver: "Havnene vil få Betydning sikkert ogsaa for Forbindelsen med Sydnorge". (Om det var på færgeforbindelse, han tænkte, melder referatet ikke noget om. Men færger kom der til at sejle fra Hanstholm til Kristiansand fra 1979). Med løfte om, at Hanstholm Havn kunne bygges færdig i løbet af 15 år, blev forslaget vedtaget. Men med den svære fødsel var der kommet et svagt barn. Og bevillingerne udeblev.

I 1941 - under den tyske besættelse af Danmark - måtte man konstatere, at havnen først ville blive færdig om 30-40 år, hvis man fortsatte i samme tempo. Det var ikke helt ved siden af, skulle det vise sig. Året efter blev havnebyggeriet på tyskernes forlangende standset (læs andet sted i dette lokalhistoriske tema om *Fugle omkring Fyret*, hele området rømmet og civilbefolkningen evakueret. Projektet var en fiasko. Sådan faldt ordene under krigen. Men der var andre, som efter krigen ikke gav op. Havnebyggeriet blev på det nærmeste en trossag. Men da den femte ministerielle kommission siden 1882 afgav sin betænkning i 1948, var stemningen for en opgivelse af havnen. Et flertal fandt det ligefrem uforsvarligt at fortsætte. Mindretallet - de to fiskerirepræsentanter - erklærede, at havnen måtte gøres færdig. Ellers ville den nordvestjyske befolkning miste tilliden til lovgivningsmagten. "Aldrig i Danmarks historie er en egn befolkning blevet holdt sådan for nar!" hed det ordret i betænkningen.

Ligesom i slutningen af 1800-tallet blussede debatten op. Projektet havde stadig mange forkæmpere - i ordets bogstaveligste forstand. En selvbestaltet Hanstholm-komité truede i 1954 med skattenægtelse og protesttog til København. Det officielle Hanstholm-udvalg tog afstand fra den slags metoder. Det inviterede i stedet pressens repræsentanter - og udvalgte politikere - til besigtigelse af området ... og en omgang koft torsk på Hotel Royal i Thisted. Det havde betydning alt sammen og kunne aflæses i de mange artikler, der blev skrevet, og i de ledere, aviserne bragte. "Nu må dén havn gøres færdig!" blev det slået fast i en af dem.

Pressens magt er stor, men det blev dog ønsket om en udvikling af erhvervsmulighederne i det nordjyske område, der for alvor satte gang i debatten - denne gang. Debatten om egnsudviklingsloven i slutningen af 1950

'erne gav færdiggørelse af Hanstholm Havn nye perspektiver. Erhvervsmæssigt var Thy gået i stå. Stor fraflytning, stigende arbejdsløshed. Der skulle ske noget. Og med vedtagelsen af egnsudviklingsloven blev der sat skub i havnebyggeriet – igen og for sidste gang. Februar 1960 blev der for anden gang fremsat et lovforslag i Folketinget om Hanstholm Havn. Det blev vedtaget. Syv år senere – 1967 – kunne Hanstholm Havn indvies officielt.